

Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
Кафедра економіки та фінансів

**Методичні вказівки з виконання курсової роботи з освітнього компоненту
«Бізнес-планування»**

для здобувачів ОС «Бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»
ОПП «Економіка та бізнес»

Мукачево
МДУ 2025

УДК 005.4:658.114(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку Науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол №4 від 28 жовтня 2025 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри економіки та фінансів
протокол № 3 від 05.09.2025 р.*

Укладачі

Черничко Т. В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів, Мукачівський державний університет

Братюк В. П. – к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів, Мукачівський державний університет

Рецензент

Проскура В.Ф. – д.е.н., професор кафедри менеджменту та управління економічними процесами МДУ

М-54

Методичні вказівки з виконання курсової роботи з освітнього компоненту «Бізнес-планування» для здобувачів ОС Бакалавр спеціальності 051 «Економіка» денної та заочної форм навчання / укладач Т. В. Черничко, В. П. Братюк. – Мукачево: МДУ, 2025. – 29 с

Анотація

Методичні вказівки з виконання курсової роботи з освітнього компоненту «Бізнес-планування» укладено для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 051 «Економіка». Методичні вказівки визначають основні етапи виконання курсової роботи, вимоги до структури та змісту її розділів, а також містять орієнтовний перелік тем, критерії оцінювання, організацію перевірки роботи на плагіат та рекомендації щодо оформлення списку використаних джерел.

Призначено для здобувачів вищої освіти економічних спеціальностей, викладачів, наукових керівників курсових робіт та всіх, хто цікавиться проблемами планування підприємницької діяльності.

© МДУ, 2025

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Основні етапи виконання курсової роботи	5
2. Організація роботи над курсовою роботою	7
3. Орієнтовна тематика курсових робіт	9
4. Вимоги до змісту і структури курсової роботи	11
5. Вимоги до оформлення курсової роботи	13
6. Перевірка роботи на плагіат	17
7. Порядок проведення захисту курсової роботи	18
8. Критерії оцінювання курсових робіт	19
9. Рекомендації щодо оформлення списку використаних джерел	21
Додатки	22

ПЕРЕДМОВА

Відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Мукачівському державному університеті, курсові роботи виконуються з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Курсова робота є важливою складовою самостійної навчальної та науково-дослідної діяльності здобувачів вищої освіти і спрямована на поглиблення теоретичних знань та формування практичних умінь з бізнес-планування як ключового інструменту управління підприємницькою діяльністю.

Метою виконання курсової роботи є формування у здобувачів системного розуміння процесу розроблення бізнес-плану, набуття навичок обґрунтування управлінських рішень у сфері створення, розвитку та фінансування підприємницьких проєктів, а також засвоєння методів аналітичної оцінки ринкового середовища та ефективності реалізації бізнес-ідей.

У процесі підготовки курсової роботи здобувач повинен навчитися:

- аналізувати внутрішнє та зовнішнє середовище функціонування підприємства;
- проводити маркетингові, фінансові та ризикові дослідження;
- формулювати місію, цілі та стратегії розвитку бізнесу;
- здійснювати фінансово-економічні розрахунки, що забезпечують обґрунтованість бізнес-плану;
- оцінювати конкурентні переваги, ризики та ефективність запропонованого проєкту;
- презентувати результати дослідження у вигляді логічно структурованого бізнес-плану, що відповідає сучасним вимогам.

Методичні вказівки визначають основні етапи виконання курсової роботи, вимоги до структури та змісту її розділів, а також містять орієнтовний перелік тем, критерії оцінювання та рекомендації щодо оформлення списку використаних джерел.

1. ОСНОВНІ ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Виконання курсової роботи з освітнього компоненту «Бізнес-планування» є послідовним процесом, який передбачає системне застосування теоретичних знань, аналітичних методів і практичних навичок розроблення бізнес-плану. Для досягнення поставленої мети здобувач повинен пройти такі основні етапи:

1. Вибір теми курсової роботи

Здобувач обирає тему відповідно до затвердженого кафедрою переліку або пропонує власну, погоджену з науковим керівником. Тема має бути актуальною, відображати сучасні тенденції економічного розвитку, особливості галузі чи підприємства, а також забезпечувати можливість практичної реалізації бізнес-ідеї.

2. Ознайомлення з методичними вказівками та літературними джерелами

На цьому етапі здобувач вивчає методичні вказівки, навчальні посібники, монографії, наукові статті, нормативно-правові акти, статистичні дані, а також приклади успішних бізнес-планів. Важливо сформувати власну теоретичну базу та визначити методи дослідження.

3. Формулювання мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження

У вступній частині курсової роботи здобувач чітко визначає:

- мету дослідження – кінцевий результат, якого планується досягти;
- завдання – конкретні кроки для досягнення мети;
- об'єкт – процес або явище, що вивчається;
- предмет – конкретні аспекти, характеристики, відносини об'єкта, що досліджуються в роботі.

4. Збір та аналітична обробка інформації

Здійснюється збір фактичних даних про діяльність підприємства або ринку, статистичних показників, фінансових результатів, ринкових тенденцій. Отримана інформація систематизується та аналізується для подальшого використання у бізнес-плані.

5. Формування структури та змісту курсової роботи

На цьому етапі формується логічна послідовність розділів курсової роботи: вступ; теоретичний розділ; аналітичний розділ; рекомендаційний розділ; висновки; список використаної літератури; додатки.

6. Терміни виконання курсової роботи

Курсові роботи виконуються у терміни, передбачені графіком навчального процесу. У випадку порушення термінів здачі без поважних причин курсова робота на перевірку не приймається, такий здобувач не допускається до захисту і отримує академічну заборгованість. Ліквідація

академічної заборгованості здійснюється аналогічно до інших форм підсумкового контролю. В інших випадках (поважні причини) здобувач має право на продовження сесії.

7. Попередня перевірка та подання на рецензування

Робота подається науковому керівнику для перевірки. Після внесення зауважень здійснюється доопрацювання тексту та підготовка до захисту.

8. Перевірка роботи на плагіат

Після завершення написання роботи здобувач подає електронний варіант курсової роботи на кафедру (у форматі Word). Робота проходить перевірку на плагіат за допомогою офіційно затверджених університетом програмних засобів (StrikePlagiarism.com). Звіт про перевірку з показником унікальності додається до основної роботи або зберігається на кафедрі як підтвердження академічної доброчесності. Науковий керівник ознайомлюється з результатами перевірки, робить відповідну відмітку у рецензії або на титульному аркуші.

9. Захист курсової роботи

Здобувач коротко презентує основні результати, висновки та пропозиції, обґрунтовує практичну значущість і економічну ефективність розробленого бізнес-плану. Захист проводиться при комісії з оцінюванням за критеріями, визначеними методичними вказівками.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ НАД КУРСОВОЮ РОБОТОЮ

Організація виконання курсової роботи є невід'ємною частиною навчального процесу і спрямована на забезпечення системності, послідовності та якості підготовки майбутнього фахівця-економіста. Курсове робота виконується згідно з навчальним планом освітньої програми «Економіка та бізнес» спеціальності 051 «Економіка» та графіком навчального процесу університету.

1. Терміни та порядок видачі завдань

Завдання на виконання курсової роботи (Додаток А) видається студентам на початку семестру, у якому передбачено вивчення дисципліни «Бізнес-планування». Завдання оформлюється за встановленою кафедрою формою та містить:

- тему курсової роботи;
- мету та основні завдання;
- об'єкт і предмет дослідження;
- орієнтовну структуру роботи;
- перелік рекомендованих джерел інформації;
- терміни виконання окремих етапів.

Після отримання завдання студент погоджує тему з науковим керівником, який надає консультації протягом усього періоду виконання роботи.

2. Графік виконання курсової роботи

Для організації самостійної роботи здобувача кафедра затверджує календарний графік підготовки курсової роботи, який визначає основні етапи, терміни та форми контролю.

Орієнтовний графік виконання курсової роботи:

Етап виконання роботи	Термін виконання	Форма контролю
1. Вибір теми та отримання завдання	1-2 тиждень семестру	Перевірка керівником
2. Опрацювання літератури та джерел	3-4 тиждень	Консультація
3. Розроблення аналітичної частини	5-7 тиждень	Проміжний контроль
4. Формування проєктних пропозицій	8-10 тиждень	Консультація
5. Оформлення курсової роботи	11-12 тиждень	Попередній захист
6. Подання на рецензування, перевірку на плагіат	13 тиждень	Підпис керівника, рецензента, звіт про перевірку на плагіат
7. Захист курсової роботи	14-15 тиждень	Оцінювання комісією

3. Контроль за виконанням курсової роботи

Контроль здійснюється на всіх етапах виконання курсового проєкту і має такі форми:

- індивідуальні консультації з науковим керівником;
- проміжна перевірка відповідно до календарного графіка;

- рецензування роботи перед остаточною подачею;
- захист перед комісією.

Науковий керівник веде облік консультацій, контролює своєчасність виконання окремих етапів, якість теоретичної та аналітичної частини, правильність оформлення роботи.

4. Відповідальність здобувача

Здобувач несе особисту відповідальність за:

- своєчасне виконання завдань згідно з графіком;
- академічну доброчесність (заборона на плагіат, запозичення без посилань, використання неавторських матеріалів);
- якість, повноту і самостійність виконання курсової роботи;
- дотримання вимог щодо оформлення.

3. ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Тематика курсових робіт охоплює основні напрями бізнес-планування. Вибір теми здійснюється з урахуванням особистих інтересів здобувача, специфіки підприємства, галузі або територіальної громади. Дозволяється також формулювати індивідуальну тему за погодженням із науковим керівником.

1. Теоретико-методичні аспекти бізнес-планування

1. Сутність бізнес-планування та особливості його здійснення на підприємстві.
2. Сутність, роль та структура бізнес-плану в сучасних умовах господарювання.
3. Етапи розробки бізнес-плану та їх методичне забезпечення.
4. Формування бізнес-плану інвестиційного проєкту.
5. Розвиток системи планування та управління бізнес-процесами.
6. Особливості бізнес-планування в умовах цифровізації економіки.
7. Аналіз зарубіжного досвіду бізнес-планування та можливості його адаптації в Україні.

2. Аналітичні методи дослідження в бізнес-плануванні

8. Використання SWOT-аналізу та PEST-аналізу для оцінки перспектив бізнес-проєкту.
9. SWOT-аналіз як важливий інструмент у розробці стратегії бізнесу.
10. Аналіз ринку та конкурентів як основа для бізнес-планування.
11. Аналіз конкурентного середовища та розробка маркетингової стратегії для нового бізнес-проєкту.
12. Формулювання стратегії підприємства на основі результатів стратегічного аналізу.

3. Маркетингове планування та стратегічний розвиток бізнесу

13. Маркетингова стратегія як ключовий елемент бізнес-плану.
14. Суть і мета маркетингового планування на підприємстві.
15. Маркетингове планування на промисловому підприємстві.
16. Розробка маркетингової стратегії для просування нового продукту або послуги.

4. Фінансово-економічне обґрунтування бізнес-плану

17. Фінансовий план у структурі бізнес-плану: зміст, завдання, інструменти.
18. Управління ризиками в структурі бізнес-плану.
19. Ризики в бізнес-плануванні та методи їх мінімізації.
20. Економічна ефективність бізнес-проєкту: підходи до оцінювання та прогнозування.

5. Прикладні напрями бізнес-планування

21. Розробка бізнес-плану підприємства в умовах конкурентного середовища.

22. Бізнес-план відкриття коворкінгу: організаційна структура, маркетингова стратегія та фінансовий план.

23. Розробка бізнес-плану створення кав'ярні з крафтовою випічкою у середмісті.

24. Бізнес-план створення онлайн-магазину з продажу еко-продуктів.

25. Бізнес-план відкриття приватного консультаційного агентства у сфері фінансів або маркетингу.

Тема курсової роботи може бути уточнена або конкретизована залежно від об'єкта дослідження (галузі, форми власності, регіону, рівня ринку тощо).

За погодженням з науковим керівником здобувач може запропонувати власну тему, якщо вона відповідає змісту освітнього компоненту «Бізнес-планування».

4. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ І СТРУКТУРИ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна містити структурні елементи в такому порядку: титульний аркуш (1 стор.); зміст (1 стор.); перелік умовних скорочень (за необхідності); вступ (1-3 стор.); основна частина ($\approx$ 20-25 сторінок); висновки (2-4 стор.); список використаних джерел; додатки (за необхідності).

Титульний аркуш курсової роботи оформляється за встановленою формою (Додаток Б).

Зміст містить пронумеровані назви розділів і підрозділів роботи із зазначенням номерів їх початкових сторінок (Додаток В).

Перелік умовних скорочень, символів, одиниць, скорочень і термінів подається (за необхідності) у вигляді окремого списку. Терміни, скорочення, символи, позначення і таке інше, які повторюються не більше двох разів, до переліку не вносяться, а пояснення таких, що внесені до переліку, наводиться у тексті при їх першому згадуванні.

Вступ (Додаток Г) визначає загальні положення дослідження, які обґрунтовують актуальність і логіку вибору теми, визначають мету, завдання та об'єкт вивчення. Вступ є обов'язковою складовою курсової роботи і повинен містити такі елементи:

1. *Актуальність теми дослідження.* Обґрунтовується важливість обраної теми в сучасних економічних умовах. Висвітлюється зв'язок проблеми бізнес-планування з реальними потребами розвитку підприємництва, цифрової економіки, інвестиційної діяльності або конкурентного середовища.

2. *Мета курсової роботи.* Формулюється коротко і чітко, відображаючи кінцевий результат, якого необхідно досягти (наприклад: «Метою курсової роботи є розроблення бізнес-плану підприємства з урахуванням аналізу ринкового середовища та оцінки ефективності проєкту»).

3. *Завдання курсової роботи.* Визначаються як конкретні кроки для досягнення мети (зазвичай 4-6 пунктів).

4. *Об'єкт дослідження.* Процес, система або явище, у межах яких відбувається дослідження (наприклад: процес бізнес-планування діяльності підприємства).

5. *Предмет дослідження.* Конкретні аспекти, властивості або відносини об'єкта, які підлягають вивченню (наприклад: методи, механізми та інструменти бізнес-планування в умовах конкурентного середовища).

6. *Методи дослідження.* Перелік основних методів, використаних у роботі (аналіз, синтез, SWOT-, PEST-аналіз, економіко-статистичні методи, фінансове моделювання, порівняльний аналіз, узагальнення).

7. *Інформаційна база дослідження.* Джерела, на яких ґрунтується робота: законодавчі акти, офіційна статистика, фінансова звітність підприємств, наукові публікації, навчальні посібники, інтернет-ресурси.

8. *Практичне значення роботи.* Коротко вказується, як результати можуть бути використані на практиці (наприклад: для розробки реального бізнес-плану, підготовки інвестиційних пропозицій або підвищення ефективності управління підприємством).

9. *Структура курсової роботи.* Описується склад і обсяг основних частин (наприклад: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, загальним обсягом 35 сторінок).

Обсяг вступу – 2-3 сторінки друкованого тексту. Всі елементи повинні бути логічно пов'язані між собою: мета – через завдання, об'єкт – через предмет, методи – через результати. Не допускається формальне переписування теми у формулювання мети чи завдань.

Основна частина роботи складається із розділів (зазвичай двох-трьох), що, в свою чергу, поділяються на відповідні підрозділи, в яких повністю розкривається тема дослідження. Розділи й підрозділи курсової роботи повинні мати заголовки. Заголовки повинні чітко й стисло відображати зміст структурних елементів курсової роботи.

В даній частині роботи здобувач повинен викласти основні теоретичні положення роботи, обґрунтувати методичні основи дослідження, розглянути різні точки зору стосовно вибраної проблеми, обґрунтувати власні погляди, доповнити їх сучасним конкретним матеріалом, відповісти на питання, поставлені у плані роботи.

Кожний розділ повинен закінчуватись короткими висновками щодо проблем, які аналізуються.

Дослідження унаочнюється таблицями, діаграмами, графіками, схемами, підготовленими автором та використані з інших джерел.

У **висновках** у вигляді коротких тез відображають узагальнені результати проведеного дослідження (відповідно до поставленої мети та завдань дослідження), обґрунтовують вагомість отриманих результатів, вказують практичні рекомендації та пропозиції, до яких дійшов автор при дослідженні вибраної теми.

Список використаних джерел оформляється в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків відповідно до державних стандартів (Додаток Ж).

У **додатки** (за необхідності) включаються матеріали, що мають ілюстративно-довідкове значення, і є доцільними для повнішого висвітлення теми, наприклад, копії документів, витяги із звітних матеріалів, окремі положення з інструкцій і правил, статистичні дані, рисунки та схеми допоміжного характеру тощо.

Загальний обсяг роботи – 30-40 сторінок.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги. Курсова робота оформляють на аркушах формату А4. Друкують за допомогою комп'ютерної техніки на одній стороні аркуша білого паперу з використанням шрифту Times New Roman текстового редактора Word розміром 14 пт з міжрядковим інтервалом – 1,5. Мова – українська.

Текст курсової роботи необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве, верхнє і нижнє - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм.

У курсовій роботі повинні бути чіткі лінії, букви, цифри й інші знаки. Шрифт повинен бути чорного кольору, середньої жирності (заголовки виділяють жирним шрифтом). Щільність тексту курсового роботи має бути однаковою.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично до набору. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Перенесення частин слів в заголовках не допускаються, слова переноситься повністю.

Відстань між заголовком та текстом повинна становити не менше одного рядка.

Кожну структурну частину курсового роботи (за винятком підрозділів) треба починати з нової сторінки.

Текст курсової роботи необхідно розбивати на абзаци. Це полегшує читання й показує, що автор переходить до нової думки, нового твердження. Не можна також занадто подрібнювати текст і відокремлювати одну фразу від іншої, якщо між ними існує тісний зв'язок.

Абзаци в тексті курсової роботи починають з відступу, що дорівнює 1,25 см.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знака №.

Першою сторінкою курсової роботи є титульний аркуш, який включають до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші номер сторінки не ставлять, на наступних сторінках номер проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Такі структурні частини курсової роботи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Всі аркуші, на яких розміщені згадані структурні частини, нумерують звичайним чином. Не нумерують лише їх заголовки. Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка,

наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому ж рядку наводять заголовок підрозділу.

Ілюстрації і таблиці необхідно подавати у курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка, наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо у курсовій роботі подано одну ілюстрацію, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно в межах розділу (за винятком таблиць, поданих у додатках). У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в розділі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При перенесенні частини таблиці на наступний аркуш слово «Таблиця» та її номер вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці, наприклад: «Продовження табл.1.2».

Формули у курсовій роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Номери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Якщо у тексті тільки одна формула чи рівняння, їх нумерують за загальними вимогами.

Ілюстрації. Ілюструють курсова робота (роботу), виходячи з певного загального задуму, за ретельно продуманим планом, що допомагає уникнути випадкових ілюстрацій, пов'язаних із другорядними деталями тексту і запобігти невиправданим пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Назви ілюстрацій розміщують після їхніх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією, зазвичай, має чотири основних елементи: найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»; порядковий номер ілюстрації, який указується (без знаку №) арабськими цифрами; тематичний заголовок ілюстрації, експлікацію (що містить текст із стислою характеристикою зображеного).

Основними видами ілюстративного матеріалу у курсовому роботі є: карта, картосхема, схема, фотографія, діаграма і графік, креслення.

Не варто оформлювати посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається зміст матеріалу, пов'язаний з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «...як це показано на рис. 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення. Як правило, ілюстрації виконують чорнилом, тушшю або пастою чорного кольору. Проте, можна подавати і кольорові ілюстрації, якщо контур зображення чорний.

Таблиці. Цифровий матеріал, як правило, повинен оформлюватися у вигляді таблиць. Приклад побудови таблиці:

Таблиця 1.1

Назва таблиці						
Заголовки						Заголовки граф
						Підзаголовки граф
Рядки						

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово «Таблиця» починають з великої літери. Назву наводять жирним шрифтом.

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними.

Таблицю розміщують після першого згадування про неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту переплетеного блоку курсової роботи або з поворотом за стрілкою годинника. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на наступну сторінку. Якщо рядки або графи таблиці виходять за формат сторінки, то в першому випадку в кожній частині таблиці повторюють її головку, у другому – боковик. Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не подають, то в ньому ставлять прочерк.

Посилання. При написанні курсової роботи здобувач повинен посылатися на джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться у роботі, або на ідеях висновках яких розробляються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячене дослідження. Такі посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На раніше видані публікації можна посылатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, не включений до останнього видання. Якщо

використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул із джерела, на яке є посилання. Посилання в тексті на джерела слід зазначати у квадратних дужках, наприклад, [10, с.27], де перша цифра «10» означає номер джерела в бібліографічному списку, а друга - «27» - його сторінку. Якщо посилання розташоване в кінці речення, то крапка ставиться після квадратних дужок.

Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад, «рис. 1.2». Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад, «...у формулі (2.1)». На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад «... у табл. 1.2». У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад «див. табл. 1.3».

Цитування. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором. Загальні вимоги до цитування такі: текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, у якій його подано в джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання; цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці).

Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається; кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Джерела варто розташовувати в алфавітному порядку перших авторів або заголовків. Бібліографічний опис складають безпосередньо за друкованим твором.

Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел до курсової роботи подано у **додатку Ж**.

Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті роботи. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Справа рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток_» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, додаток А, додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А.

6. ПЕРЕВІРКА РОБОТИ НА ПЛАГІАТ

Дотримання принципів **академічної доброчесності** є обов'язковою вимогою під час виконання, оформлення та захисту курсової роботи. Згідно із Законом України «Про освіту» (ст. 42), академічна доброчесність передбачає самостійне виконання навчальних завдань, посилення на джерела інформації, заборону на плагіат, фабрикацію, фальсифікацію чи списування.

1. Мета перевірки

Перевірка курсової роботи на наявність запозичень проводиться з метою:

- виявлення недоброчесних практик при написанні тексту;
- забезпечення об'єктивності оцінювання результатів навчальної діяльності;
- формування у здобувачів навичок самостійного наукового письма та коректного цитування джерел.

2. Порядок перевірки

1. Після завершення написання роботи здобувач подає електронний варіант курсової роботи на кафедру (у форматі Word або PDF).
2. Робота проходить перевірку на плагіат за допомогою офіційно затверджених університетом програмних засобів (StrikePlagiarism.com).
3. Звіт про перевірку з показником унікальності додається до основної роботи або зберігається на кафедрі як підтвердження академічної доброчесності.
4. Науковий керівник ознайомлюється з результатами перевірки, робить відповідну відмітку у рецензії або на титульному аркуші.

3. Допустимий рівень унікальності

Рекомендований рівень унікальності тексту курсової роботи становить:

- не менше ніж 75-80 % – для текстових робіт теоретико-аналітичного характеру;
- не менше ніж 70 % – для робіт, що містять велику кількість цитат, таблиць, статистичних даних або описових матеріалів із відкритих джерел.

4. Відповідальність за академічну недоброчесність

Якщо за результатами перевірки виявлено плагіат або несанкціоновані запозичення, робота не допускається до захисту до моменту її доопрацювання. Повторне порушення принципів академічної доброчесності може бути підставою для: зниження оцінки; повернення роботи на доопрацювання; притягнення здобувача до академічної відповідальності відповідно до Положення про академічну доброчесність у Мукачівському державному університеті.

5. Рекомендації здобувачам

Для уникнення випадків неусвідомленого плагіату здобувачу рекомендується: користуватись офіційними науковими джерелами (DOI, Google Scholar, НБУВ); правильно оформлювати цитати та перефразування; застосовувати авторські висновки, аналітичні узагальнення; перед поданням роботи самостійно перевірити текст через доступні онлайн-сервіси з антиплагіату.

7. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи відбувається прилюдно перед комісією, створеною розпорядженням деканату за службовою запискою від кафедри.

Процедура публічного захисту включає такі етапи:

1. Доповідь здобувача (5–7 хвилин) із викладенням мети, завдань, змісту та результатів роботи.
2. Запитання членів комісії та, за бажанням, присутніх добувачів.
3. Відповіді здобувача на запитання, аргументація результатів.
4. Ознайомлення з результатами оцінювання наукового керівника (Відповідно до Карти оцінювання курсової роботи).
5. Обговорення та виставлення комісією підсумкової оцінки.

Результати оцінювання заносяться до Карти оцінювання курсової роботи (Додаток Д), який підписується усіма членами комісії.

Здобувач не допускається до захисту курсової роботи, якщо:

1. Порушив терміни подання роботи на кафедру без поважних причин (робота вважається неприйнятною, що фіксується у журналі обліку курсових робіт).
2. Не усунув зауваження керівника після попередньої перевірки.
3. Має недостатній рівень унікальності або порушив принципи академічної доброчесності.

У разі поважних причин (хвороба, відрядження тощо) студент має право звернутися до деканату для продовження терміну семестрового контролю, підтвердивши обставини відповідними документами.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ

Оцінювання курсової роботи здійснюється з метою визначення рівня сформованості у здобувачів фахових компетентностей, здатності до аналітичного мислення, самостійної роботи, використання цифрових інструментів та практичного застосування знань із бізнес-планування.

Оцінювання курсової роботи включає два етапи (табл. 6.1):

- оцінювання курсової роботи науковим керівником (структурні елементи 1-4);
- оцінювання комісією по захисту (структурний елемент 5).

Оцінки на першому етапі визначаються науковим керівником та зазначаються у Kartі оцінювання курсової роботи (Додаток Д), яку підписує науковий керівник та здобувач (що є підтвердженням його ознайомлення з результатами оцінювання).

Оцінювання на другому етапі здійснюється комісією за результатами захисту.

Підсумкова оцінка визначається як **середньоарифметичне значення за всіма елементами оцінювання та з коефіцієнтом 1 трансформується у середньозважене значення балів**. За допомогою таблиці шкал оцінювання визначається підсумкова оцінка за національною шкалою та шкалою ECTS.

Таблиця 6.1

Параметри та критерії оцінювання курсової роботи

№	Структурні елементи оцінювання	Показники якості виконання	Оцінка
1	Якість теоретичної (оглядової) частини	– Розкрито сутність, мету, завдання бізнес-планування; – Обґрунтовано актуальність теми; – Використано сучасні наукові джерела; – Зроблено аналітичні висновки.	5 – тема повністю розкрита, логічна структура, глибокий аналіз; 4 – тема розкрита, але наявні окремі неточності; 3 – виклад непослідовний, поверхневий; 2 – відсутній аналіз або використано застарілі джерела.
2	Якість аналітичної частини	– Виконано SWOT-, PEST-, конкурентний аналіз; – Наведено аналітичні дані й висновки; – Продемонстровано уміння узагальнювати результати.	5 – повний, глибокий аналіз, логічні висновки; 4 – часткові недоліки у логіці чи повноті висновків; 3 – аналіз обмежений описом; 2 – відсутні реальні дані або аналітика формальна.
3	Практична (проектна) частина	– Розроблено рекомендації щодо удосконалення бізнес-плану; – Подано фінансові розрахунки, оцінено ризики й ефективність; – Пропозиції мають практичну	5 – рішення обґрунтовані, розрахунки коректні, рекомендації практичні; 4 – рішення логічні, але не повністю обґрунтовані; 3 – загальні пропозиції без

		спрямованість.	доказової бази; 2 – рекомендації формальні або відсутні.
4	Правильність оформлення та дотримання вимог академічної доброчесності	– Робота оформлена згідно вимог; – Коректно подано таблиці, рисунки, посилання, список джерел; – Забезпечено унікальність $\geq 75\%$, дотримано етики цитування.	5 – оформлення без помилок, високий рівень унікальності; 4 – незначні технічні помилки чи неточності в посиланнях; 3 – численні порушення структури чи неповні посилання; 2 – недотримано стандартів оформлення, наявний плагіат.
5	Якість захисту курсової роботи	– Логічність і чіткість доповіді; – Уміння відповідати на запитання комісії; – Рівень самостійності мислення.	5 – виступ аргументований, послідовний, демонструє повне володіння темою; 4 – логічна доповідь із незначними неточностями; 3 – поверхневий виклад, часткові помилки у відповідях; 2 – відсутність розуміння теми, невпевненість у відповідях.

Підсумкова оцінка за результатами виконання та захисту курсової роботи вноситься до екзаменаційної відомості та індивідуального плану здобувача.

9. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОФОРМЛЕННЯ СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Список подається після висновків під заголовком «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ». Він має містити всі документи, на які є посилання в тексті. Джерела нумеруються арабськими цифрами у порядку появи або за абеткою (згідно з вимогами кафедри). Кожне посилання починається з нового рядка, оформлюється відповідно до ДСТУ 8302:2015.

1. Основні вимоги

- Єдиний шрифт – Times New Roman, 14 pt, міжрядковий інтервал – 1-1,5.
- Посилання у тексті подаються у квадратних дужках: [1, с. 25], [3; 5].
- Усі цитати, статистичні та цифрові дані супроводжуються посиланнями.
- Рекомендована кількість джерел – не менше 15–20, з них не менше 50 % – за останні 5 років.

2. Приклади оформлення

1. Книги, посібники

1. Савчук В. С. Бізнес-планування: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2022. 312 с.
2. Гуменюк О. Я. Бізнес-план: структура, зміст, оцінка ефективності. Львів: ЛНУ ім. І. Франка, 2023. 284 с.
3. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг: конспект лекцій. Київ: Молодь, 2016. 102 с.

2. Наукові статті

4. Галько Л. Бізнес-планування розвитку компанії: організаційні та методологічні аспекти реалізації. Економіка та суспільство, 2022. 44. [https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-63\(2022\)](https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-63(2022)).
5. Мірошніченко О., Приходько О., Іоргова Е. Бізнес-планування у сучасному підприємницькому середовищі: теоретико-прикладний аспект. Трансформаційна економіка, 2024. 2 (07), 50-54. <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2024-7-9>

3. Нормативні акти

6. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII // *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38–39. Ст. 380.

4. Електронні ресурси

7. Державна служба статистики України. *Офіційний сайт*. <https://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 10.08.2025).
8. World Bank Data. *World Development Indicators*. <https://data.worldbank.org> (дата звернення: 10.08.2025).

5. Іноземні джерела

9. Osterwalder A., Pigneur Y. *Business Model Generation*. New Jersey: Wiley, 2021. 288 p.
8. Pindyck R. S., Rubinfeld D. L. *Microeconomics*. 10th ed. Pearson Education, 2020. 720 p.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та фінансів

ЗАВДАННЯ

на виконання курсової роботи
з освітнього компоненту «БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 051 «Економіка»

Прізвище, ім'я, по батькові здобувача:

Група: _____

Форма навчання: денна/заочна

Науковий керівник: _____
(посада, науковий ступінь, прізвище, ініціали)

1. Тема курсової роботи:

2. Мета курсової роботи:

3. Основні завдання:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

4. Об'єкт дослідження: _____

5. Предмет дослідження: _____

6. Орієнтовна структура курсової роботи:

- Вступ
- Розділ 1. _____
- Розділ 2. _____
- Розділ 3. _____
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки

7. Перелік рекомендованих джерел інформації:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

8. Терміни виконання окремих етапів:

№	Етап виконання роботи	Термін виконання	Підпис керівника
1	Вибір теми та погодження з керівником		
2	Опрацювання літератури, складання плану		
3	Виконання аналітичної частини		
4	Розроблення рекомендацій і висновків		
5	Подання роботи на перевірку		
6	Захист курсової роботи		

Дата видачі завдання: «__» _____ 2025 р.

Науковий керівник _____

Здобувач _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра економіки та фінансів

КУРСОВА РОБОТА

з освітнього компоненту «Бізнес-планування»

на тему: _____
(назва теми)

Здобувача ОС Бакалавр, 2 курсу, групи Е-21
спеціальності 051 Економіка

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Середньозважений бал _____

Національна шкала _____

Кількість балів/Оцінка ECTS _____

: _____

Голова комісії _____

Член комісії _____

Член комісії _____

ЗМІСТ (варіант 1)

№ з/п	Найменування розділів і підрозділів	Сторінка
	ВСТУП	
1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	
1.1	Сутність, роль і значення бізнес-планування у системі управління підприємством	
1.2	Структура, етапи та методичні підходи до розроблення бізнес-плану	
1.3	Вплив цифрової трансформації на процес бізнес-планування	
2.	АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1	Характеристика підприємства та аналіз зовнішнього середовища	
2.2	Використання SWOT- та PEST-аналізу для оцінки можливостей бізнесу в умовах цифрової економіки	
2.3	Оцінювання конкурентних переваг і ризиків цифровізації бізнес-процесів	
3.	УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	
3.1	Використання цифрових технологій у фінансовому та маркетинговому плануванні	
3.2	Розроблення рекомендацій щодо підвищення ефективності бізнес-планування	
3.3	Оцінка економічної ефективності запропонованих заходів	
	ВИСНОВКИ	
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
	ДОДАТКИ	

ЗМІСТ (варіант 2)

№ з/п	Найменування розділів і підрозділів	Сторінка
	ВСТУП	
1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ	
2.	АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА ВПЛИВУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ ПІДПРИЄМСТВА	
2.1	Характеристика підприємства та аналіз зовнішнього середовища	
2.2	Використання SWOT- та PEST-аналізу для оцінки можливостей бізнесу в умовах цифрової економіки	
2.3	Оцінювання конкурентних переваг і ризиків цифровізації бізнес-процесів	
3.	УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	
	ВИСНОВКИ	
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
	ДОДАТКИ	

ВСТУП (ЗРАЗОК)

Сучасні умови господарювання характеризуються стрімким розвитком цифрових технологій, зростанням ролі інформаційних ресурсів та інновацій у всіх сферах економіки. Цифровізація змінює принципи функціонування підприємств, сприяє формуванню нових бізнес-моделей, появі віртуальних ринків, електронних платформ і сервісів. У таких умовах особливого значення набуває бізнес-планування як інструмент стратегічного управління, що забезпечує ефективну адаптацію підприємства до цифрових трансформацій та конкурентного середовища.

Бізнес-план виступає комплексним документом, який визначає цілі, завдання, ресурси, фінансові результати та ризики діяльності підприємства. У контексті цифровізації його зміст набуває нових характеристик — відображення використання цифрових технологій у маркетингу, управлінні персоналом, логістиці, комунікаціях і фінансах. Впровадження цифрових рішень у процес бізнес-планування дає змогу підвищити точність прогнозів, зменшити рівень невизначеності, прискорити прийняття управлінських рішень і забезпечити гнучкість бізнес-моделі. Саме тому дослідження особливостей бізнес-планування в умовах цифровізації економіки є актуальним і має значне практичне значення для розвитку вітчизняного підприємництва.

Метою курсової роботи є дослідження теоретичних і практичних аспектів бізнес-планування в умовах цифрової трансформації економіки та визначення напрямів удосконалення бізнес-процесів із використанням сучасних цифрових технологій.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

- розкрити сутність і значення бізнес-планування в сучасних умовах господарювання;
- охарактеризувати основні етапи та методи розроблення бізнес-плану;
- проаналізувати вплив цифровізації на процес бізнес-планування;

- дослідити цифрові інструменти, що використовуються у фінансовому, маркетинговому та організаційному плануванні;
- виявити переваги та ризики впровадження цифрових технологій у бізнес-процеси підприємства;
- запропонувати шляхи вдосконалення бізнес-планування з урахуванням тенденцій цифрової економіки.

Об’єктом дослідження є процес бізнес-планування діяльності підприємства в умовах цифрової економіки.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні особливості використання цифрових технологій у процесі розроблення бізнес-плану.

У процесі виконання роботи застосовувалися **методи наукового пізнання**: аналіз і синтез, системно-структурний підхід, метод порівнянь, узагальнення, SWOT- і PEST-аналіз, а також елементи економіко-математичного моделювання для оцінки впливу цифрових чинників на ефективність бізнес-процесів.

Інформаційну базу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених у галузі бізнес-планування, матеріали періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, нормативно-правові акти, а також аналітичні звіти міжнародних організацій (World Bank, OECD, WEF) щодо цифрової трансформації економіки.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання отриманих результатів для удосконалення процесу бізнес-планування на підприємствах, підвищення ефективності управління ресурсами, мінімізації ризиків та формування стратегії розвитку бізнесу на основі цифрових технологій.

Структура курсової роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 35 сторінок друкованого тексту.

**Карта оцінювання
курсової роботи з ОК «Бізнес-планування»**

здобувача (ки) ОС Бакалавр 2 року навчання спеціальності 051 Економіка

(прізвище, ім'я, по-батькові)

на тему: _____

Структурний елемент оцінювання	Оцінка
Оцінювання науковим керівником	
1. Якість виконання оглядової (теоретичної) частини. – обґрунтованість актуальності теми, мети, об'єкта, предмета і завдань дослідження; – логічність побудови теоретичної частини; – опрацювання наукової проблеми, зв'язок з практикою та сучасними інноваційними процесами; – наявність критичного аналізу наукових публікацій; – уміння формулювати висновки, що мають науковий і прикладний характер.	
2. Якість виконання аналітичної частини. – застосування сучасних методів економічного аналізу, моделювання та цифрових технологій; – глибину аналітичної обробки фактичного матеріалу; – уміння самостійно працювати з джерелами, порівнювати, узагальнювати та інтерпретувати результати; – логічність структурування та наукову аргументацію висновків.	
3. Якість виконання практичної (прикладної) частини. – практична значущість розроблених пропозицій; – можливість впровадження результатів у діяльність підприємства; – уміння виокремлювати прикладні аспекти дослідження; – логічність, обґрунтованість і реалістичність пропозицій.	
4. Якість виконання заключної частини. – наявність конкретних пропозицій щодо удосконалення бізнес-планування; – логічність, узагальнення і системність висновків; – унаочнення результатів у вигляді схем, таблиць, графіків; – зв'язок висновків із поставленими завданнями.	
5. Дотримання вимог до оформлення курсової роботи. – відповідність оформлення вимогам; – грамотність, стиль викладу, наявність коректних посилань, нумерації, списку джерел; – відсутність плагіату (унікальність не менше 75 %).	
Допущено до захисту «_____» _____ 202_ року Науковий керівник _____ (PІБ наукового керівника) (Підпис) Ознайомлений _____ (PІБ здобувача) (Підпис)	

Оцінювання захисту курсової роботи	
Захист курсової роботи. – вміння студента стисло, логічно та послідовно презентувати результати дослідження; – уміння відповідати на запитання комісії; – рівень самостійності мислення, глибина розуміння теми; – культура мовлення та презентації матеріалу.	
Середньоарифметична оцінка (Середньозважений бал)	
Національна (4-бальна) шкала/100-бальна шкала/шкала ECTS	

Голова комісії_____

Член комісії_____

Член комісії_____

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>